



RAAP België – Rapport 756

Archeologienota Nieuwe brouwerij Ingooigem te Anzegem

Archeologisch Vooronderzoek

Programma van Maatregelen

Bureauonderzoek – 2021J3

Landschappelijk bodemonderzoek – 2021J264



RAAP

Colofon

Titel: Een nieuwe brouwerij te Ingooigem - Anzegem
Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van maatregelen - 2021J3 & 2021J264

Status: definitief

Datum: 24 november 2021

Auteur(s): K. Van Campenhout, L. Ryckebusch

Projectbegeleiding: L. Ryckebusch

Kaartvervaardiging: R. Petzold

Terreinwerk: F. Philipsen

Materiaalstudie: Niet van toepassing

Projectcode: 2021J3 & 2021J264

Raaproject: INSS01

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Begoniastraat 13
9810 Eke

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV
Begoniastraat 13
9810 Eke
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

© RAAP België BV, 2021

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Gemotiveerd advies

In de volgende paragrafen zullen de resultaten van het uitgevoerde archeologische vooronderzoek, beschreven in het bijgaande verslag van resultaten, in het kader worden geplaatst van een programma van maatregelen. Het doel van dit document is om vast te stellen of het uitgevoerde archeologische vooronderzoek enerzijds voldoende informatie heeft opgeleverd om de noodzaak van archeologisch vervolgonderzoek te toetsen en om indien noodzakelijk vast te kunnen stellen welke onderzoeksmethoden toegepast dienen te worden in het verdere onderzoek. Of dat er anderzijds kon worden vastgesteld of het noodzakelijk is en op welke manier er bij de uitvoering van de plannen die worden omschreven in de omgevingsvergunning rekening kan worden gehouden met archeologisch erfgoed.

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het vooronderzoek kon volledig uitgevoerd worden, en leverde voldoende informatie op om een gefundeerde uitspraak te doen over de aan-/afwezigheid van archeologisch erfgoed, de potentiële kenniswinst en de omgang hiermee. Het vooronderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een landschappelijk booronderzoek.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het projectgebied landschappelijk gezien gunstig gelegen is voor archeologische waarden vanaf de steentijden. Bovendien valt een deel van het plangebied samen met de locatie van een historische walgrachtsite. Het bureauonderzoek heeft echter ook aangetoond dat een groot deel van het plangebied aanzienlijk verstoord is door vrij recente gebeurtenissen. De walgrachtsite is daarbij vernietigd en bebouwd.

Een landschappelijk booronderzoek werd uitgevoerd om het archeologisch potentieel vast te stellen ter hoogte van de onbebouwde delen. Bij het booronderzoek werd een mogelijke B-horizont vastgesteld op een diepte van 30-40 cm wat een gunstig kennispotentieel voor steentijdartefactensites zou onderschrijven. Op basis van deze onderzoeken heeft de initiatiefnemer de plannen aangepast om eventuele waarden **in situ te bewaren**.

1.2 De aan-/afwezigheid van een archeologische site

Een groot deel van het plangebied is aanzienlijk verstoord door de bebouwing en verharding van het terrein in de loop van de 20^{ste} eeuw. Bij het vernietigen van de walgrachtsite is het terrein waarschijnlijk grotendeels genivelleerd waardoor de bewaringstoestand als slecht beschouwd wordt ter hoogte van de bestaande bebouwing.

Ter hoogte van de noordelijke en noordoostelijke percelen is echter geen grootschalige verstoring waargenomen. Gezien de gunstige landschappelijke ligging en het voorkomen van matig droge zandleembodems wordt aan het noord(oostelijke) deel van het plangebied een hoge archeologische verwachting verbonden voor het aantreffen van resten van nederzettingen en begravingen uit alle periodes vanaf de vroege steentijd.

Op basis van de bureaustudie werd er een gunstige archeologische verwachting uitgesproken voor sporensites uit de archeologische periodes waarin landbouw werd bedreven en voor de sites van

jagers-verzamelaars. Deze verwachting blijft op basis van het landschappelijke bodemonderzoek grotendeels gehandhaafd.

Op basis van het bodemonderzoek werd er vastgesteld dat het archeologische niveau zich op perceel 501E aftekent onder de bouwvoor, omdat het ploegen het eigenlijk, oude loopoppervlak beschadigd heeft. Dit betekent dat oppervlakkige archeologische sites zoals die van jagers-verzamelaars in een zekere mate beschadigd zijn, maar verticale migratie van het archeologische materiaal zou ervoor kunnen hebben gezorgd dat er waardevolle archeologische ensembles aanwezig zijn onder het verploegde deel van de bodem. De ploegdiepte bedraagt immers slechts 30 à 40 centimeter.

Op het andere noordoostelijke perceel 480Z geldt echter dat de bouwvoor in het verleden al is afgegraven en dat er daarna is opgehoogd. Dit wil zeggen dat er hier waarschijnlijk schade is aangebracht aan het reeds beschadigde archeologische niveau. Op het oostelijke deel van dit perceel dat voor verder onderzoek werd geselecteerd zal er dus een lagere verwachting moeten gelden voor het voorkomen van gedeeltelijk intacte sites van jagers-verzamelaars.

Samengevat stellen we dat de trefkans van een archeologische site, op basis van de landschappelijke situatie en de gekende waarden in de regio, binnen de begrenzing van het onderzoeksgebied aanwezig is.

1.3 Impactbepaling

Voorafgaand aan de nieuwbouwwerken wordt een aanzienlijk deel van het plangebied opgehoogd (het noordoostelijke deel). In eerste instantie werd daarbij overwogen om eerst de teelaarde van onverharde delen af te graven (percelen 501E en 480Z). **Naar aanleiding van het archeologisch vooronderzoek is beslist om de teelaarde niet af te graven, maar het terrein meteen op te hogen met aangevoerde grond.**

Een groot aantal van de geplande ingrepen zijn dan ook ingrepen in de bodem die erg beperkt zijn in diepte of breedte of plaatsvinden in reeds geroerde grond. Het betreft ingrepen zoals het slopen van bestaande structuren, het plaatsen van nutsleidingen en putten, het graven van de infiltratiegracht, het vernieuwen van aansluitingen op bestaande en het plaatsen van de funderingsvoeten van de nieuwbouw.

Voor de aanleg van de nieuwe verharding en nieuwe groenzones vinden de ingrepen dan ook plaats ter hoogte van reeds bestaande verstoringen. De nieuwe verharding overlapt grotendeels met de bestaande verharding of bebouwing. De nieuwe groenzones overlappen gedeeltelijk met bestaande verharding en gedeeltelijk met bestaande groenzones. Er worden geen diepere verstoringen voorzien voor deze ingrepen, met uitzondering van lokale ingrepen die beperkter zijn in oppervlakte zoals boomkuilen.

Bijgevolg mag ervanuit gegaan worden dat de kans heel groot is dat de geplande werken minder diep gaan dan de reeds aanwezige verstoring of de geplande ophoging. De geringe oppervlaktes van de dieper te verstoren zones liggen bovendien verspreid binnen het plangebied.

1.4 Waardering van de site

Op basis van de bureaustudie kan vastgesteld worden dat binnen het terrein aanzienlijke verstoringen aanwezig zijn, waardoor het archeologisch potentieel zeer laag tot onbestaand wordt ter hoogte van het bebouwde en verharde perceel. Ter hoogte van de niet verstoorde delen van het plangebied geldt er echter wel een gunstig potentieel voor archeologische waarden. Meer bepaald ter hoogte van perceel 501E is door middel van een landschappelijk booronderzoek een oud looppniveau (B-horizont) op een diepte van 30-40 cm vastgesteld. Deze vaststelling onderschrijft de gunstige verwachting voor steentijdartefactensites voor een zone van 1375 m².

1.5 Bepalen van de maatregelen

Ter hoogte van de niet verstoorde delen van het plangebied geldt er een gunstig potentieel voor archeologische waarden. Gezien deze hoge verwachting in het noordoosten van het plangebied werden de geplande ingrepen danig aangepast zodat een bewaring *in situ* mogelijk is.

2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

- *Projectcode agentschap Onroerend Erfgoed: 2021J3*
- *Voor elke fase van vooronderzoek is een projectcode bekomen bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Deze projectcode is op alle documenten van het vooronderzoek, registratie, verpakking van vondstenmateriaal en verpakking van stalen aangebracht.*

2021J3 Stijn Streuvelsstraat 17 Anzegem bureauonderzoek

2021J264 Stijn Streuvelsstraat 17 Anzegem landschappelijk booronderzoek

- *Onderzoekskader: opstellen van een archeologienota voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen*
- *Erkend archeoloog (type 1): RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)*
- *Naam plangebied en/of toponiem: Nieuwe brouwerij in Ingooigem (Figuur 2)*
- *Adres: Stijn Streuvelsstraat 17*
- *Deelgemeente/Gemeente: Ingooigem/Anzegem*
- *Provincie: West-Vlaanderen*
- *Kadastrale gegevens: Gemeente Anzegem (Ingooigem), Afdeling 3, Sectie C, nummers 480Z en 501E (figuur 1)*
- *Oppervlakte betrokken percelen: 10.079 m²*
- *Oppervlakte plangebied: 10.079 m²*
- *Oppervlakte geplande bodemingrepen: 10.079 m²*
- *Bounding box in Lambert-coördinaten (X/Y):*
zuidwest: X 84287.05 Y 167714.08
noordoost: X 84432.04 Y 167760.64

2.2 Strategie voor behoud in situ

De oorspronkelijke geplande ingrepen voor het noordoostelijke deel hielden in dat, voorafgaand aan de geplande werken, de teelaarde van het onverhard gedeelte integraal afgegraven werd, waardoor de bovenste lagen van het bodemarchief vernietigd zouden worden. Deze zone heeft een oppervlakte van 1875 m². Daarna zou deze zone opgehoogd worden om te nivelleren met het hoger gelegen deel van het plangebied.

Op basis van deze vaststelling heeft de initiatiefnemer beslist om in deze zone de teelaarde niet af te graven. Dit wordt ook zo opgenomen in de omgevingsvergunning. Met het behoud van de teelaarde is voldoende buffer gecreëerd om eventuele archeologische waarden in situ te bewaren.



Verder dient er gewezen te worden op de meldingsplicht die geldt bij de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.